

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal: P. O. Box 1005
Washington 13., DC.

MAGYAR KULTURÁLIS FIGYELŐ
Hungarian Monthly — Revista Húngara
Revue Mensuelle Hongroise

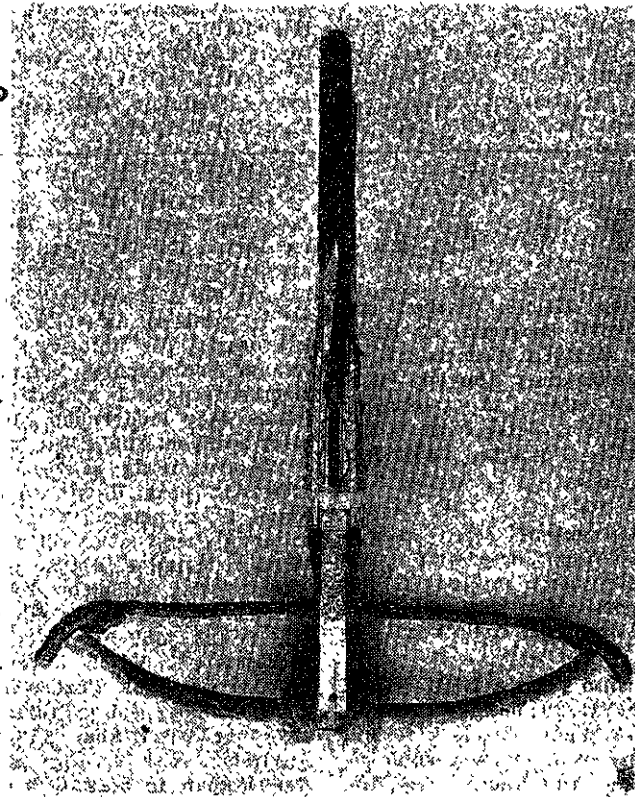
Előfiz. Északamerikában:
egész év 4.-\$, félvév 2.-\$;
Más ország havi 2 coup.

MÁTYÁS IJJA NEW YORKBAN

A Metropolitan Múzeum egy régi bulletinjében (BULLETIN OF THE METROPOLITAN MUSEUM OF ART) hosszú cikket olvashatunk a számszerijről. Csupán három gazdagon díszített számszerij maradt fenn a 15. századból. Ezek közül a legrendkívülbb az a példány — valószínűleg magyar eredetű — melyet a Wallace Gyűjtemény őriz. A harmadik gazdagon díszített 15. századbeli számszeriját nemrég vette meg a Metropolitan Museum; az új fontossága történelmileg alig kisebb, mint művészeti szempontból. 1489-ből származik és Nagy Mátyásé volt, Hódító Hunyadi János fiáé. Erőteljes és izlésees, arra a kórra emlékeztet, melyet a magyarok "aranykoruknak" neveznek. Magyarország ebben az időben anyagi téren is ugrásszerű fejlődésen ment át. Valójában alig tudja megfelelni ennek a helyi korszaknak a fontosságát az európai kultúrában az aki nem látta közelről, mily nagy része származik a magyar középkori kultúrának ebből a korból; sőt meg van állapítva, hogy Mátyás volt a művészetek és a tudomány első királyi pártfogója.

Mátyás király udvarában francia és németalföldi zenészek fordultak meg. A királyi kápolna kórusának nem volt párja egész Európában. A Mátyás udvarában kialakult renaissance - műveltség nyomait ma is megtalálhatjuk külföldön. Valóban, aligha mondunk sokat, ha azt állítjuk, hogy akkoriban külön magyar gótika keletkezett...

Ennek a kornak a magyar díszítőművészetére nem lehet jobb példákat találni, mint bizonyos "elefántesont" nyergeket, melyek ma az európai múzeumok legnagyobb kincsei közé tartoznak (kettő ezek közül hozzánk került, a Dino-gyűjteménybe); és csak tanulmányozni kell ezt a számszeriját, melynek nyele gazdagon be van borítva "elefántesonttal", hogy megértsük: azok a művészek, akik beborították a nyergeket, tigrisok voltak, akik a számszeriját díszítették. A középső lapon a Mátyás személyes címere a lov-

lóval, felette a király címersisakja — ennek egyik oldalán a lemez; rajta Magyarország címerével — három leopárd-fejjel, a másik oldalán a cseh címeroroszlán. Jól látható az évszám: 1489.

HAZAI SZEMLE

A most folyó II. Országos Kultúrversenyen mintegy 14.000 művészeti csoport vesz részt, 224.000 résztvevővel. Van köztük: 5610 szak-szervezeti, 4980 városi és községi s 3330 iskolai művészeti csoport. Négyezer színjátszó csoport, több mint két és félezer énekkar, közel négyezer tánccsoport, több mint másfélezer rigmusbrigád, ezer zenekar és négyszáz bábcsoport nevezett be. (MN, 53.I.17.).

A Szentháromság-téren lévő Vár-Múzeumról közöl riportot a MAGYAR NEMZET (53.II.1.). Bevezetőben megemlíti, hogy a "középkori Budavára ma úgy áll előttünk, ahogy a régi, hiteles metszetek ábrázolják: erőrendszerét. Hatalmas támfalai, rondellája, bástyái, felvonóhidás várkapuja, a kapusoros fogazott párkánykoszorú festői látványt nyújtanak a pesti partról...". A múzeum a vár történetét mutatja be az utóbbi években kiásott 3000 ládányi anyag, képek, grafikonok segítségével. A lap említést tesz egy Mátyás-portrész kályhacsempéről is, mely "méltán állítható rangsorban a Bautzenben fennmaradt Mátyás-fej és a közismert Dalmata-féle Mátyás-

képmások elé". Vajjon ezzel a lapunk más helyén bemutatott s Dalmatának tulajdonított reliefek elköttyavetyélését kezdik a közönségnek "beadni"?

Ujjászervezik a marosvásárhelyi Bólyai Múzeumot, melyet a Bólyai-könyvtárban rendeztek be. A könyvtár kilenc 1477-1500-ból származó nyomtatványt is tartalmaz. A múzeumban őrzik Bólyai János 10.667 kéziratát is. (MN, 53.I.7.).

Egy szovjet utasításra írt történelemtankönyv az alábbiakban tükrözi az orosz álláspontot a magyarságot illetően: "A honfoglalás előtt magyar népről nem beszélhetünk... Magyarországon a törökös-ugor és a szláv elem kereszteződése alapján új etnikum alakult ki. A honfoglalók termelőmódja, a félnomad állattenyésztés helyébe, a Magyarországon talált szlávok hatására, a települt földművelés lépett, az állattenyésztés és az ipar magasabb fokra való emelkedésével. Az osztály nélküli társadalmat osztálytársadalommá változott és létrejött. szláv alapon, az állami és az egyházi szervezet..." (Molnár Erik: A Magyar társadalom története az őskortól az Árpádokig, Szikra, 1949).

K Ö N Y V E K

Lady Listowell, akinek kitűnő, részben magyar vonatkozású angolnyelvű hetilapja, az EAST EUROPE AND SOVIET RUSSIA kilencedik évét érte meg, nemrég jelentette meg könyvét "Crusader in the Secret War" címen. A cselekmény egy része Magyarországon játszódik. Hosszú kritikát ír róla a TIMES irodalmi melléklete (52.XII.5).

"Revolutions of 1848" címmel jelent meg a múlt évben Priscilla Robertson történelmi műve. Magyarországgal két fejezetben, mintegy 50 oldalon foglalkozik s alaposságára mutat bibliográfiája, mely 36 Magyarországgal foglalkozó művet sorol fel.

A Magyarországot érintő részt a NEW YORK HERALD RIBUNE (52.VII.29.) külön kiemeli: "A forradalmat Magyarországon vitték keresztül a legkevesebb vérontással és a legégszerűbb reformprogram alapján — mint ahogy arra Mrs. Robertson rámutat — Magyarországon, ahol a helyi politikai élet a legélénkebb volt és a legfelelősségteljesebb". És ez nem azért történt, mert Magyarországnak volt a legkiválóbb vezetője; ez népének e téren kialakult gyakorlatához

következett".

"Mindegyik nép és nemzet közül — idézzük most már magából a műből — amelyek az 1848-as forradalomban résztvettek, egyedül Magyarország tartotta követeléseit szigorúan törvényes alapon. Ha a Habsburgok a legcsekélyebb tiszteletet is tanúsították volna saját esküik iránt, Magyarország ősi alkotmányát alkalmas ugródeszkaként használhatta volna, amelyről az abszolutizmust átugorva a demokrácia, alkotmányos államok még modernebb táborába léphetett volna, mint amilyen Anglia és Franciaország volt".

"Magyarország ragyogó és megindító 1849-es háborúja után divatos lett összehasonlítani az angol és a magyar intézményeket. 1848 előtt azonban senki sem vette észre a hasonlóságot. "Pedig minden szabad ember Magyarországon "nemes"-nek számított, mégha némelyikük hatalmas birtokokkal rendelkezett is, míg sokan alig voltak jobb körülmények között, mint a narasztok...". Végül összehasonlítás! Iesz a különböző országok közt a nemesek arányszámára vonatkozólag (Magyarországon 14 főre jutott egy, míg Ausztriában 353-ra) s megemlíti, hogy Angliában csak 24 főre esett egy szavazó s még Amerikában is csak 8-ra a 14 magyar mellett. "Ez a magyar választási alapot igen tekintélyesnek tünteti fel".

A magyar demokratikus átalakulás és a szabadságharc leírása mellett a szerző megemlékezik az emigrációról s Kossuth amerikai diadalútjáról.

Liszt Ferenc a magyar hivatásról

Miss Pardoe, a neves angol író 1838-40-ben Magyarországon élt és tapasztalatairól egy háromkötetes műben, összesen 1100 oldalon számolt be a nyugati világnak. A könyveket a londoni George Virtue, Ivy Lane kiadó publikálta 1840-ben. Címe ez volt: „The City of the Magyar, or — Hungary and her Institutions.”

Miss Pardoe szellemes és tárgyilagos író, aki a nyugati világ szemével nézte a reformkor Magyarországot. Műve egy fejlődő ország biográfiaja; külföldiek kevés ilyen alapos könyvet írtak Magyarországról. Miss Pardoe figyelme mindenre kiterjed: ellátogat az Akadémiára, az egyetemre, a Rókus-kórházba, a Csonka-toronyba, a budai fürdőbe, ismerteti a magyar történelem főbb eseményeit, ír az Aranybulláról, megírja a magyarok erényeit és hibáit, ír a politikai életéről, a kereskedelemről, a színházról, irodalomról és a höltnőkről is és kitűnő portrét fest Széchenyiről, Kossuthról, Wesselényiről, Döbrenteiről, Jósikáról, Eötvösről és Deák Ferencről.

Ebből a könyvből idézzük, kivonatos formában, azt a fejezetet, amelyben Miss Pardoe Liszt Ferenc pesti fogadtatásáról ír.

Egyik nap, 1840 farsangján, elmentem Liszt Ferenc koncertjére. Ez a nap életem felejthetetlen élménye maradt.

Liszt Ferencről az a kritikusok véleménye, hogy ő korunk egyik legjobb — sőt, a legjobb — zongoraművésze. Gyermekkorában járt Londonban is, egyébként Párizsban élt. Mindössze 25 éves, máris Európa legünnepeltebb művésze. Játéka rendkívül. Azért is érdekelt, mert tudtam, hogy 1840 tavaszán Londonban vendégszerepel.

Ez a tehetséges művész magastermetű, kitűnő megjelenésű fiatalember. Istenáldotta tehetség. Olyan eredeti, egyéni, lenyűgöző és megkapó a stílusa, hogy azt mondtam róla: Liszt Ferenc a zongora Paganini-je.

Magyarországon mindenki tudta, hogy Liszt Ferenc liberális gondolkodású ember. Azt hiszem, ez növelte pesti sikerét. Sokan olvasták George Sand könyveit; és George Sand azt írta memoírjaiban: — „Je ne connais qu'un seul homme qui vivra et qui mourra démocrate, — et cet homme est François Liszt.”

A farsang első napjaiban Pest utcáin azt kiáltották az emberek: „Jön!” Pest Liszt Ferencet várta, az első magyar művészt, aki zenéjével meghódította Európát. Minden hotelben fennrattottak számára egy díszlakosztályt; de Liszt egy barátjának házában szállt meg. A cukrászok hatalmas tortákat sütöttek és folyékony cukorral írták a tortalapokra Liszt Ferenc nevét. Egész Buda-Pest lázban égett. Szerenádot rendeztek tisztelőire a Buda-Pest legjobb énekese énekelték el az

odát amit erre az alkalomra írtak. Liszt meglelt a balkonon, mosolyogva üdvözölte honfitársait és röviden, francia nyelven köszönte meg az ünnepélyes fogadtatást. Eltalálta a hangot, amit vártak tőle: nem magáról beszélt, nem egyéni sikereiről, hanem a szabadságról és hazájának jövőjéről. A lelkesedés egészen az extázisig fokozódott.

Amikor meghírdették, hogy Liszt Ferenc koncertet ad a pesti Vigadóban, egy nap alatt minden jegy elkelt. Megteltek a pesti hotelek is, mert távoli megyékből is felutaztak Pestre az emberek, hogy meghallgassák a liberális művészt. A koncertet Liszt a Pesti Magyar Színház javára ajánlotta fel. Fényárban uszott a terem, zsufozásig megteltek a karzatok is, órákkal a koncert előtt le kellett zárni a Redoute kapuit.

Amikor megjelent Liszt Ferenc, magyar ruhában, a közönség szünni nem akaró tapsal üdvözölte. Ünnepezték az egész koncert alatt. Az utolsó műsorszám után, a közönség kívánságára, visszaült a zongorához és eljátszotta a Rákóczi-indulót.

Ekkor néhány magyar úr lépett a színpadra. Átnyújtották Liszt Ferencnek a rendezőség ajándékát, egy drágakövekkel kiveret, ősi kardot, amely valamikor Báthori István kardja volt. Liszt, a művész és a hazafi, átvette a kardot. Ez a jelenet volt a legtökéletesebb dráma, amit valaha is láttam. Halott csendben figyelték az emberek Liszt Ferencet. A művész egy szót se tudott szólni. Két kezével eltakarta arcát; hosszú, keskeny ujjai közt kiszívárogtak a könnyek. Emlékezetében a szavakat kereste, a hálát és a szeretet szavait. A magyarok megrendülten nézték, a közönség pontosan olyan lelkiállapotban volt mint a művész. A lelkesedés és a megindultság magyar tulajdonságok. — Végül Liszt, aki gyermekkorában hagyta el Magyarországot és elfelejtett magyarul, franciául szólalt meg. Beszédének fordítása így hangzik:

— Kedves honfitársaim! — Ezt a kardot egy nemzet ajándékozta nekem; egy nemzet, amelynek bátorságát és lovagiaságát jól ismeri az egész világ. Ugy őrzöm meg, mint egy kincset, ami a legrágább szívemnek.

— Nem tudom szavakkal kifejezni, milyen boldog és hálás vagyok azért, hogy önök ilyen szimpátiával és szeretettel fogadtak engem. De engedjék meg, hogy néhány szót szóljak a mi jelenlegi helyzetünkről.

— Ezt a kardot amely egykor dicsőségesen ragyogott hazánk védelmében, ma gyöngé és hékés kezekbe adták. Nem szimbólum ez? Nem azt jelenti, Uraim, hogy Magyarország, amely minden csatamezőn dicsőséget szerzett, most a békés művészetekben, a tudományban, az irodalomban

keres új dicsőséget? Nem azt fejezi ki, Uraim, hogy az intelligens és szorgalmas embereknek ez a hivatása, ez a kötelessége a nemzet iránt?

— Magyarországnak, Uraim, minden dicsőséget meg kell szereznie. Ez az ország, arra hivatott, hogy ne csak hősiességben, hanem a békés teremtő szellem terén is a népek élére álljon. Mi, művészek, ebben a korbán egy nemes képet és egy megkapó szimbólumot látunk. Gyémánttal és rubinttal díszítettök, — de ezek a díszek csillogó semmisségek csupán; a fegyver a penge! — és ezt a szívünkben őrizzük, ezertéle alakban. Ezért adjuk életünket a hazánkért.

— Igen, Uraim: folytassuk ezt a munkát, szeressük és karoljuk fel a művészeteket, melyekben erő és hatalom van. Ebben a munkában az egész nemzetnek részt kell vennie.

— De ha bármilyen igazságtalanság vagy erőszak megkadályoz bennünket e munkánk teljesítésében, — rántsuk ki kardunkat a hüvelyből, Uraim, és küzdjünk utolsó csepp vérünkig jogainkért, királyunkért és hazánkért!

II. RÁKÓCZI FERENC: Amióta ez az ország a nagyok különböző pártokra szakadtak és I. elvezette királyát a mohácsi gyászos ütközetben Ferdinándot választották királynak. — azóta a magyar nemzetet minden idegen nemzet történelmében befekettetik. Lázadónak, forrongónak, zavarosnak nevezik és minden, amit védelmére mondhatnak, gyanúsnak tetszhetik. De... még a rágalmazó jelzők is, melyekkel a magyar nemzetet illetik, még azok is vitézségére és nagylelkűségére vallanak, és arra, hogy nem tudja elviselni a szolgaságot. . .

Ha nemzetem védíratát akarnám megírni, megemlíteném itt ősi szabadságaink alapítójának szentségét. Felhoznám igazolásomra Szent László példáját is, aki szabadságaink megőrzésére fegyvert fogott egy idegenek tanácsával kormányzó király ellen és megfosztotta őt trónjától. Az egyház felavatott szentjének példájára támaszkodva jelenteném ki, hogy a gyűlöletes jelzőket, melyeket

Igy beszélt a magyarokhoz a fiatal Liszt Ferenc. A hatás leírhatatlan volt. Életemben sohasem láttam még ilyen lelkesedést. Magyarország valószínűleg az egyetlen ország a földön, ahol a lelkesedésnek ez a foka nem hajlott a nevetséges-ségbe. Párisban és Londonban bankettei fejeződött volna be; a bankett résztvevői jó vacsorát ettek volna és hűvösen vitatkoztak volna a pártok viszonyairól. Itt azonban nem volt a lelkesedésben semmi hamis, semmi erőltetett. A monarchisták a művészt látták Lisztben, a művészt, aki dicsőséget szerzett hazájának; a reformerek az embert nézték benne, aki jobban szereti hazáját, mint saját hírnevét.

Liszt Ferenc pesti tartózkodása egyetlen óriási diadal volt. Amikor elment, mindenki sajnálta, hogy végetérték az ünnepek. En is sajnáltam, hogy elment ez a tehetséges művész, ez a felvilágosult ember, aki Magyarországon először mutatott rá arra, hogy a művészetekben és a kultúrában nagyobb erő van, mint a diktatúrák minden fegyverében.

közel két évszázada szór a rágalom a szabadság védőire, azok nem érdemlik meg, akik megszegték esküjüket és a törvényt. Ha Bonfiniuban olvasunk polgárháborúkról, melyek Magyarországot az ausztriai ház királyai előtt felkavarták, könnyű kimutatni, hogy legnagyobb részt becsvágyó főurak szították ezeket a zavargásokat, de a megyék csak ritkán bontották ki zászlójukat és mindig csak esküszegő és a törvény ellen fellázadt királyok ellen. De az újabb történelemből ugyanígy könnyen ki lehet mutatni azt is, hogy az ausztriai ház királyai óta a megyék zászlaja alatt indították meg a háborúkat a szabadság védelmére. Mindezekből az igazságos olvasó megítélheti, hogy az első királyok alatt gyakran lázadók és pártoskodók keltek zavarok, míg az utóbbiak alatt a nemzet olyan bátor nagyságokat tanúsított, melyet nemcsak levern, de meghajlítani sem képes a legnagyobb szerencsétlenség, sem a szolgaság igája. (II. Rákóczi Ferenc Emlékiratai)

Szabó divatszűcs

Modellek — Javítások
Átalakítások.

Honfitársaknak árengedmény!

Libertad 1240. - Buenos Aires

Grupo 8. 1. p. derecha

T. E. 42 Callao 6741

15 magyar újság kizárólagos
képviselete és az egyedüli ma-
gyar könyvüzlet Venezuelában

Cultura Libreria Internacional

Cipreses a Miracielos No. 8.
Caracas, Telefon: 81 - 620.
Csomagküldés. Magyar és ide-
gennyelvű könyvek, nagy vá-
lasztékban. Révai lexikon és
technikai lexikon. szótárak,
szakkönyvek. Magyar hangje-
mezek. Iratok intézése és for-
dítása. Gyors, olcsó, megbíz-
ható! Vétel- eladás külföldre!

Csinos, pesti izléssel készült
ruhákat akar?

Csináltassa ruháit

Modas Alice

szalonjában. A legszebb ruhák
fazonarai 200 - 300 pesóig!

Lavalle 885, oficina 6. Bs. As.

NYUGATI FIGYELŐ

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

Széchenyi fuvolája

van kiállítva a Library of Congress fuvolakiállításán Nagy Frigyesé mellett, Madisoné s Bonaparte Józsefé mellett; a négy közt ez a legdíszesebb. Alatta ez áll: "Széchenyi gróf fuvolája. Elefántcsontból, arany és ezüst díszítéssel. Széchenyi István gróf (1791-1860) kiemelkedő magyar katoná és államférfi volt."

"Eisenhower

üdvözli a világot és a rabországok ifjúságát" címmel s "Üdvözlét a rab-ifjúságtól" alcímmel a NEW YORK TIMES (53. I. 1.) nagy elsőoldalas cikkben számol be egy emigráns küldöttség látogatásáról, mely az év utolsó napján dr. Fábry Pál vezetésével jelent meg Eisenhowernél s a vasfüggöny mögötti 100 millió ember nevében egy üres papírt nyújtott át. "Dr. Fábry Pál, a magyar parlament volt tagja, megmagyarázta, hogy az üres papír azoknak a szavaknak a szimbóluma, melyeket nem lehet kimondani vagy leírni, amíg a csatlós nemzetek a szovjet diktatúra alatt maradnak".

Eisenhower ezt válaszolta: "Remélem, lesz valamilyen út és mód újévi kívánságaim további társára a vasfüggöny mögötti fiatalság számára, melynek jókívánsággal 1953-ra rendkívül meghatottak. Biztosítani szeretném őket, hogy nem feledkezünk el róluk, tudom, milyen sokan harcoltak közülük a náci zsarnokság elleni ellenállási mozgalomban és hogy a háború után népképviselőten alapuló kormányzatokat próbáltak felépíteni. Amíg a szabadság szelleme él az ifjúságban, a jövő ígéretes."

Dulles pedig kijelentette Fábrynak, hogy "a vasfüggöny mö-

götti népekről nem feledkeztek el és hogy mindent el fog követni, hogy segítsen rajtuk.

Az elnöki beiktatási ünnepségeken a magyar emigráció részéről egyedül Fábry Pál és felesége vett részt s a NEW YORK HERALD TRIBUNE (53. I. 22.) vezető helyen közli Fábry Pálné fényképét Roosevelt fiának társaságában a beiktatási bálról.

A "Crusade for Freedom"

1952-53-as kampányát nemrég zárták le sikerrel, miután a 48 államban újabb többmillió amerikai erkölcsi és anyagi támogatását sikerült megszerezni a Szabad Európa Bizottság, valamint a Szabad Ázsia Bizottság és rádióállomásaik további működéséhez.

A nagyszabású négyhónapos kampány magyar jelentőségét kiemelve, hogy a két állandó kelet-európai szakértő-előadók egyike menekült magyar képviselő volt. Dr. Fábry Pál kapott megbízást Henry Ford II. elnöktől, hogy 13 államban ismertesse a vasfüggöny mögötti helyzetet és a lélektani hadviselés célkitűzéseit. Fábry a kampány során 70 előadást tartott, melyeknek több mint húszezer főnyi hallgatósága az amerikai élet társadalmi, kulturális és gazdasági tényezőiből és egyetemi hallgatóiból tevődött össze. Az USA vezető napilapjai részleteken ismertették az előadások tartalmát és kiemelték a közönség érdeklődését.

Ugyancsak a Crusade for Freedom rendezésében Fábry Pál 27 televíziós és 52 rádió-állomáson, illetőleg hálózaton ismertette az utóbbi négy hónap alatt a magyar sorstragédiát és a rabnépek felszabadításának s ü r g ő s é g é t hangsúlyozta — tízmillióra tehető hallgatóság előtt.

Koréh Endre

januárban mutatkozott be a Met-

ropolitan Operában a "Rózsavag" Baron Ochs-szerepében. A NEW YORK HERALD TRIBUNE (53. I. 23.) szerint "Koréh, aki a budapesti és bécsi operaházakból érkezett ide, igen tekintélyes, zengő hangot mutatott be... Szerepét jól ismeri, de annak nem mindegyik drámai eszközét." A DAILY NEWS "egy kitűnő új Baron Ochs"-ról számol be, akít "az erdélyi basszista, Koréh Endre személyesített meg". "Koréhnak mély, hatalmas basszushangja van, melyel biztosan éneklő szerepét" — írja a NEW YORK JOURNAL AMERICAN. A NEW YORK POST szerint "Koréh egyesítette Ochs nyers szeretetreméltóságát zengő basszushangjával, ami biztosította a sikert." A NEW YORK WORLD TELEGRAM úgy látja, hogy a szerep "egy mesteri vígjátéki színészt talált a művészen és feltűnő erejű hangot." Egyedül a NEW YORK TIMES írt kedvezőtlen kritikát, melyben azonban feltűnő volt, hogy a többi, köztük világhírű énekeseket is elmarasztalja.

Billy Graham és Soos Géza

Amerika leghíresebb evangélistája és a montreali presbiteriánus főiskola magyar tanára 1952 nyarán együtt szerepeltek a Déli Presbiteriánus Egyház biblikonferenciáján, melynek 2500 résztvevője volt. Soos Géza négy délelőtti adott elő "Az egyház a vasfüggöny mögött" címmel, délután pedig Billy Graham emlékezett meg a délelőtti előadások nyomán Magyarországról s imádkozott a magyar néperért.

"A Magyar-Vonósmegye"

az egyik legnagyobb sikerűbb ideai hangversenyt adta" — írja a WASHINGTON POST (53. I. 10.) nagybetűs címében. "Igen erős volt az a benyomás, hogy a magyarok bármit jól és gyönyörűen tudnának játszani, ha fel-

vennek repertoárjukba. . . E művészek hangjának tisztasága Mozart-előadásukat (ökéletes gyönyörűséggé teszi minden hallgató számára. . . Stílusuk bármely klasszikus szerzőhöz felér."

Az Amerikai Archeológiai Intézet évi országos kongresszusán dr. Bobula Ida is előadást tartott 52. XII. 28-án a A sumir istennő, Ba-ú címen.

"A Zene Fejlődése"

NEW YORK TIMES-ben (52. címen jelent meg nagy cikk a XII. 28.) egyik fejezete: "Liszt zenéje". Többek közt kiemeli, milyen nagyszerű ez az elavultnak kikiáltott zene, ha e zenében hívő karmesterek szólaltatják meg.

Zukor Adolf

"a kis ember Magyarországról", az amerikai filmgyártás egyik úttörője, mos tünnepelte 80-ik születésnapját. "Ami Rockefeller az olaj, Carnegie az acél, Harri- man a vasút, Ford pedig az autó terén — az Zukor a mozi számára." — idéz a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (53. I. 20) az ünnepi beszédből, Anglia

A Mindszenty-pert

mutatta be a NBC-rádióhálózat "Trial by forgery" című rádiójátékában 53. I. 18-án.

Waldbauer Imre professzor

a modern kamarazene s főleg a Bartók- és Kodály-művek apostola, a Waldbauer-Kerpelyi-vonósnégyes alapítója, meghalt 52. XII. 4-én, Iowa Cityben. A NEW YORK TIMES (52. XII. 21.) hosszú szerkesztői levelet közöl, melyet ebből az alkalomból a következő zenészek írtak a laphoz: Dohnányi, Doráti, Bátor, Gombosi, Herz, Kenton, Kerpelyi, Menuhin, Láng, Mitropoulos, Ormándy, Reiner, Rolland, Szigeti.

"Rózsa Miklós

thereminjének láthatatlan húrjai hangos helyeslést váltanak ki" címmel a LOS ANGELES TIMES (52. XII. 7.) hosszú interjúban ismerteti a legnépszerűbb filmzeneíró pályafutását Budapesttől legújabb hangverseny-sikereig. Az utolsó periódusban történel-

mi darabok zenéjét írja ("Quo vadis", "Ivanhoe", "Plumouth Adventure", "Julius Caesar").

Kamarazenekarra írt "Szere-nád"-jának múlt évben volt a bemutatója, "Élettel teli ritmus, színporkázó színek, briliáns és eredeti hangszerezés, élénk és kifinomult humor" jellemzik a művet a LA JOLLA JOURNAL (52. VIII. 28.) szerint.

LP-lemezen is megjelent. LP-lemezeze került Rózsa "Téma, variációk és finálé", valamint "Concerto vonószenekarra" c műve is. Utóbbiakról a NEW YORK TIMES (52. XII. 21.) írt kritikát.

Sziklai C. György

fényképét közli a NEW YORK TIMES (52. XI. 18.). Sziklai televíziós szakember, aki hosszabb idő óta dolgozik a világ első hordozható távobalátó készülékének megalkotásán.

ANGLIA

"Ady Endre: egy forradalmi átlomlító"

címmel a TIMES irodalmi mellékletében szokatlanul hosszú cikk jelent meg "a modern idők egyik legnagyobb költőjéről". (52. XI. 21.) "Egy új korszak új költője volt — írja többek közt a kitűnő ismeretűs — tudta, hogy el fogják ítélni és átkozni fogják az álházafiak, de ő új horizontok felé fog repülni és a holnap hőse lesz. Az új próféta varázslata ellenállhatatlannak bizonyult. . ."

Magyar zeneszerzők

a BBC három fő leadóján 52. VII. 1. - IX. 30. közt a következő arányban szerepeltek: Liszt 54, Bartók 24, Lehár 18, Kodály 13, Dohnányi 11, Kálmán 8, Goldmark 5, Poldini 4, Benatzky 4, Korbay 4, Kéler 3, Hubay, Bakos, Farkas, Kalmár, Brodsky 2-2, Seiber, Weiner, Doráti, Czibulka, Katy és Eisemann 1-1 esetben: összesen 164-szer. Átíróként szerepelt: Liszt 4, Kodály, Doppler, Joachim, Szigeti, Szántó --1 esetben. A magyar interpretláló művészek közt találjuk Szigeti, Kentner, Kabos, Telmányi, Seiber, Földes, Siki és a Wégh-kvartett nevét.

Kodály Zoltán

70-ik születésnapját Angliában is hangversenyekkel ünneplik. "Kodály nem kételkedhetik abban a melegségben és szeretetben — írja a RADIO TIMES (52. XII. 5.) — amellyel órá s zenéjére tekintenek ebben az országban"

Macartney professzor

akit nemrég avatott az oxfordi egyetem díszdoktorrá, az 1944. X. 15-i eseményekről tartott előadást az angol-magyar kulturális kapcsolatok ápolására alakult British-Hungarian Cultural Fellowship rendezésében.

Az asztalitenisz világbajnokságok

életbeléptetése óta a hivatalos angol asztalitenisz évkönyv szerint 116 bajnokságot bonyolítottak le. Ebből kerekén 58-at nyertek magyar versenyzők.

A modern sebészet

fejlődéséről tartott előadást J. Fiolle professzor, a világhírt francia sebész 53. I. 20-án a londoni l' Institut Francaisben. Bevezetőben azokról a vívmányokról emlékezett meg, amelyek mint pl. a fertőtlenítés is, a jelenlegi fejlődést lehetővé tették. E vonatkozásban elsőnek említette a magyar Semmelweist, a kinek úttörő munkássága eddig nem sejtett lehetőségeket tárt fel).

Ráthonyi Ákos

és felesége, Pelsőczy Irén Németországból Angliába érkezett. Ráthonyi Németországban hét filmet forgatott. Idén egy angol filmet grát.

ARGENTINA

Kinsky Róbert

az Argentin Állami Szimfónikus Zenekar dirigense három nagyszerű koncertet adott a buenosairesi Teatro Nacional Cervantesben (52. XII. 1-8-15). Kinsky ezúttal fiatal délamerikai zeneszerzők műveit mutatta be.

Kállay Mária

bécsi magyar operaénekesnő operettrészleteket énekelt a buenosairesi Radio El Mundóban. (52.

XII. 12.). Az énekesnő férje Kállay János, a bécsi Szimfonikusok délamerikai igazgatója.

Dr. Udvarhelyi György

a fiatal magyar orvos, aki Argentínában is megszerezte az orvosi diplomát — a buenosairesi egyetem utoljára 27 év előtt a dott ki diplomát magyar orvosnak — az argentin állami expedíció orvosaként a délamerikai kontinentális jégvidékre utazott Dr. Udvarhelyi tavaly is résztvett Huerta őrnagy expedíciójában.

"Encuentro"

címen spanyol nyelven jelent meg Pázmány Mária könyve. Az író nő a könyvben argentinai életményeit írja meg.

Szomorú tragédia

középpontjába került két argentinai bevándorló. Az összes buenosairesi lapok egy héten át dalas cikkekben közbölték a "Sebők-rejtély" részleteit. Sebők Sándort, az Angol-Magyar Bank v. igazgatóját, a Magyar Vitorlás Egylet elnökét San Vicentén meggyilkolta Kandikó Ferenc. A gyilkost elfogták.

A Délamerikai Magyarság
Dél-Amerika legnagyobb magyar lapjának vezetését 1953. II. 15-én Kesseri József vette át. Kesseri tüzérszázados volt, aki a ludovikán matematikai tárgyakat adott elő. Az új főszerkesztő a lapot demokratikus és humanista szellemben akarja szerkeszteni. A Délamerikai Magyarság, mint a múltban, úgy a jövőben is közöl spanyolnyelven magyar propaganda cikkeket.

AUSZTRÁLIA

A National Opera of Australia májusban kezdi harmadik évadját. Az Opera Paul Tibort szerződtette "Director of Music"-nak. Az öt opera közül, melyet a 14 hetes szezonban előadnak, három fog vezényelni.

Paul Tibor az elmúlt évadban is nagy sikerrel szerepelt. "Nyilvánvaló a Sydney-i szimfonikus Zenekar első bérleti hangverse-

nyen nyújtott teljesítményéből, hogy Paul Tibor magyar karmester, aki jelenleg Ausztráliában tartózkodik, sokat nyújthat az ország zenei fejlődése számára" — írta tavaly a DAILY TELEGRAPH. Az A. B. C. utolsó zenekari hangversenyéről ugyanez a lap elragadtatott hangú kritikát ír (52. IX. 18.). Melbourne-ben Mahler V. Szimfóniáját mutatta be először Ausztráliában, a THE AGE zenekritikusa így írt róla: "A város az egyik legjobb zenei előadást hallotta... Paul Tibor vezényletével, aki azelőtt a Budapesti Hangverseny Zenekar karmestere volt." Egy másik (Bartók-Kodály) koncertjéről ugyancsak a THE AGE (52. IX. 11.) azt írta, hogy "magyar zenét hallgatni egy magyar karmester segítségével nem rossz esti időtöltés, amint azt a hallgatóság tegnap a Town Hall-ban felfedezte."

AUSZTRIA

Kodály Zoltán

fényképét közli a WIENER IL-LUSTRIERTE (52, XII. 13.) ezzel az aláírással: "Kodály Zoltán, a legjelentősebb élő magyar zeneszerző XII. 16-án tölti be 70-ik évét. Kodály Zoltán a magyar népzene motívumait dolgozta fel műveiben. Szimfóniáit az egész világon ismerik."

BRAZILIA

Rétyi-Gazda György

a Rio de Janeiro-ban élő fiatal magyar hegedűművész vezeti az idei teresopolisi nemzetközi nyári kurzuson ismét a hegedű- és kamarazene-tanfolyamot (felesége pedig a klasszikus tánc-tanfolyamot), s játszik hat hangversenyen. A kurzus januárban kezdődött el. Múlt év második felében trio-jával hangverseny - körúton volt Brazília összes nagyobb városában.

Pöldváry Géza

a fiatal magyar zenész "mágikus hangszer-koncertet" adott a saopaulói Szent Imre kollégiumban. (52. XII. 9.)

A GAZETA DO SAO PAULO

jelentése szerint São Paulo 400 éves alapítási évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken a Wiener Symphoniker és a Milánói Scala balettkara szerepel. A Scala koreográfia-mestere Millos Aurél, a Wiener Symphoniker délamerikai igazgatója Kállay János.

Dóra Mária

São Paulóban dolgozik. A művész hét évig Szíriában és Perzsiában tanulta az orientális festészetet és a kínai lakkfestést. Lakkminiatűrjeit már jól ismerik a brazilai gyűjtők.

Körössy János

festőművész, aki két év előtt a buenosairesi Van Riel-képtárban állította ki képeit, most a saopaulói Szent Imre-kollégiumban rendezett nagyszerű képkiallítást. A művész ezúttal is dalmáciai, edélyi és dunántúli képekkel szerepelt. (52. XII. 13.)

CHILE

Lászlóffy Margit

operaénekesnő. Stefániai Imre felesége az elmúlt év végén több nagyszerű koncertet adott Santiago de Chilében. 52. XI-ben az észak - argentinai Tucumanban hangversenyezett.

ECUADOR

Szervánszky Péter

az 1946-os genfi zenei verseny egyik magyar győztese Ecuadorban él. Ő a quitói és a guayaquili rádiók zenei igazgatója. Szervánszky, aki már Magyarországon is bemutatta Bartók több kevésbé ismert szerzeményét, az ecuadori rádiók műsorában gyakran szerepelteti Bartókot, Lisztet és Kodályt.

ETIOPIA

Pálffy Jánost

a négus mint útímarsallt alkalmazta.

FRANCIAORSZÁG

Semmelweisről

jelent meg nemrég Louis-Ferdinand Céline műve, "La vie e et l'

oeuvre de Semmelweis" címen. A **LE PARISIEN** hosszan méltatja a könyvet "Egy nagy magyar orvos tragikus élete" c. ismertetésében s kiemeli, hogy megelőzte Pasteurt.

Andrew Martin,

magyarszármazású londoni ügyvéd, a BBC kommentátora, múlt év november végén a párizsi Institut de Droit Comparé ülésén előadást tartott az emberi jogok legújabb szabályozásáról.

"Ferencz Fricsay

IX. szimfóniája étellel teli, rabul ejtő..." — írja a **FIGARO** (52. XI. 20.) Fricsay párizsi hangversenyéről. Az est egyik szólóját Anday Piroska volt.

A LE MONDE

cikksorozatát közöl Honti Ferenc tollából "A keleteurópai népdemokráciák első nyolc éve után" címmel. Az ötödik folytatás (53. I. 3-4.) főként a magyar parasztság problémáit ismerteti s kifejti, hogy a mezőgazdaság kollektívizálása terén kudarcot vallott a kommunisták erőfeszítése.

A FRANCE-SOIR

cikkírója a francia asztalitenisz-bajnokságok esélyeinek ismertetése közben (53. I. 3-4) azt írja, hogy a verseny nagy favoritja: az "angol" Barna és a "jugoszláv" Harangozó.

NÉMETORSZÁG

Az "Osteuropa"

c. stuttgarti szemle 51. X-i számában rendkívül tárgyilagos tanulmányt közöl Farkas Gyula, göttingai egyetemi tanár tollából a háborúelőtti, alatti s utáni magyar irodalomról.

A tanulmányra a magyarországi sváb vezér, Johann Weidlein válaszol az **OSTEUROPA** 52. VIII-i számában. Látszólag jóldokumentált cikkében hideg gyűlölettel próbálja a magyarságot "pogánnyá és keletivé" kikiáltani és a bolsevizmus természetes szövetségeseiként feltüntetni. Ime néhány részlet:

"A magyarság (Madjarentum) Európában való első megjelenése óta a német kultúra közvetlen befolyása alatt állt... Ez a bé-

folyás formálta a magyar (madjarisches) szellemi életet s kölcsönzött Magyarországnak külső megjelenésében is nyugati külsőt. Csupán a 19. században kezdődött a német-európai szellem élesebb bírálása, melynek végcélja a magyarság autarchiája volt..."

A német-európai kulturális befolyás elleni, ill. a nemzeti autarchiáért folyó harcban a nacionalizmus ébredése óta a költők és írók álltak a legelső vonalban; ők teremtettek egy új nacionalista magyar öntudatot.

Az iskolában... mindazokat a történelmi személynéket, akik szembe fordultak a Nyugattal és a törökök — a kereszténység egykori halálos ellensége — oldalán a Nyugat ellen harcoltak, példaképpül állították az ifjúság elé.

Ennek a történelemtanításnak természetes következménye lett a magyar turanizmus... Némely körök már a harmincas években egy orosz vezetés alatt álló turáni-szláv szövetség létrehozására törekedtek, s készek lettek volna 'a nagy birodalom osztálykájának szerepét' játszani..."

Ady volt a keleti-pogány irányú modern magyar költészet megalapítója. Sokan hittek abban, hogy a nagy, soha többé jóvá nem tehető hibát abban kell látni, hogy a magyarság feladta pogány hitét, s ezért az állam-

alapító Szent Istvánt tették felelőssé. Trianoni Magyarországon a lázadó Koppányt 'A magyarok csillagá'-nak tekintették..."

A kommunista Magyarország urai 1945-ben nehézség nélkül tudtak kapcsolódni a nacionalista írók törekvéseihez s az ő történelemnevelésükhöz.

Sok magyar emigráns is még a keleti-pogány illúziókban él. (Itt példákat hoz fel az Új Magyar Ut, Hungária, Hidverők, Hidak Utján, stb. cikkeiből)... 'A keleti illúziók veszélye' ellen küzd az író, a Krónika..."

Cikke végén Weidlein hosszú forrásismertetést közöl, melyben pl. Komáromi "Zágon felé" c. művét is megbotránkoztatja. A könyvben 'Rákóczi nagy ember, szent ember, akinek szövetségi tárgyalásait oroszokkal és törökökkel az író jóindulattal kezeli, egyik tanácsadóját azonban, egy dánt, eltéli, mivel 'nevelése német s ezért minden lépése veszélyes'."

"Corvin Mátyás és Nápolyi Beatrice lombardiai eredetű reliefjei"

címmel a müncheni művészeti folyóirat, a **WELTKUNST** (53. I. 1.) közli, hogy az 1933-ban Bécsből az Entente nyomására Budapestre került domborműveket hírv szerint a kommunista kormány jelentős dollárösszegért tengerentúlra eladta. A folyóirat hosszan ismerteti az 1480-85 kó-

rül készült alabástromreliefeket s megemlíti, hogy egyesek Dal-mata művének tartják.

Horthy Miklós

emlékiratai 52. XII.-ben jelentek meg Németországban az Athenaeum Verlag kiadásában "Ein Leben für Ungarn" címmel.

NORVÉGIA

Kodály sikere

Májusban rendezik meg Oslóban a Modern Zene Nemzetközi Társasága évi fesztiválját. "A részvételért folyó verseny heves volt... A USA-t egyetlen kamarazenemű fogja képviselni... Magyarország az egyedüli szovjeturalom alatti ország, mely szerepel a műsoron. Zászlaját Kodály Zoltán Zenekari koncertója fogja feltartani." (NYT, 53. II.8)

OLASZORSZÁG

Bartók hatása

A tavalyi (szept.) velencei fesztiválról írja a MUSICAL AMERICA (52. XI.): "Donatoni Concertino-ja, bár tele van emésztetlen Bartókkal és eléggé elnyújtott, meglepően érett mű a szerző fiatal korához képest."

SVÁJC

Bartók "Kékszakállú"-ját

adták elő Zürichben "rendkívül hatásos hangversenyszerű változatban", ezt az 1911-ben írt nagyszerű operát, mely csupa merész-ség, csupa szépség. Micsoda mes-

teri teljesítmény egy csupán két személyt szerepeltető operába azt a feszült közvetlenséget vinni, mely drámai történet kíván meg; magyar népdalszerűség kapcsolódik össze benne a recitativ-szerűvel, a fenséges hangzások a fűvösök elhaló trilláin keresztül az orgona hatalmas zúgásával. Rendkívül leynügző korai mű ez, komor a maga kísérteties, emberileg különös módon idegen alaphangulatában." (WELTWOCHÉ, 53. I. 9.)

Kerényi Károlyt

k é t s z e r is megszólaltatja a WELTWOCHÉ; egy ízben. Thomas Mann, Hermann Hesse, stb. mellett, könyv-ajándék-javaslatot kér tőle (52. XII. 12.), egyszer pedig (52. XII. 26.) három lekedvesebb költeménye után érdeklődik.

A Végh-kvartett

"két rendkívül szép" lemez-felvételéről számol be a WELTWOCHÉ (52. XI.28.): "Ennek az együttesnek játékmódja, mely egyedülállóan nemes hangkultúrájával és szokatlan kifejezési gazdagságával válik ki, mindkét mű meghallgatását kiváló élvezetlé teszi." Ugyanez a szám megdicsér egy Solti-vezényelte Beethoven-lemezt is.

Lemezajándéknak

a WELTWOCHÉ (52. XII. 5.) kb. 100 lemez közt két Bartók-s egy Lehár-Kálmán-lemezt is ajánl, míg az előadók közt a Végh-kvartett, Fricsay, Solti szerepel. (A többi kelet európai népet két Chopin s egy Dvorák képviseli).

SPANYOLORSZÁG

"A XX. sz. klasszikusai"

közt szerepel Zilahy Lajos, Thomas Mann, Kipling, Chesterton, Huxley, Proust stb. mellett. Két kötetben adták ki összes műveit.

SVÉDORSZÁG

Móricz svédül

Révai József a tavalyi Móricz-emlékünnepen bejelentette az i-ró külföldi propagálását. A MA-

GYAR NEMZET (53. II. 3.) szerinti most Stockholmban kiadták Móricz hét novelláját svédül "Magyar novellák" címmel.

Selmeczi István

az egyik legtekintélyesebb svéd riportlap, a stockholmi AFTONBLADED munkatársa lett.

SZOVJETUNIO

Erkel Ferenc

zenéjét méltatja az IZVESZTYIJA (53. II. 1.) abból az alkalomból, hogy a magyar "Erkel" filmet bemutatták Moszkvában: "A magyar zene tiszteletreméltó helyet foglal el a világ zenekultúrájában. A magyar melódiákat jól ismerik és szeretik a szovjet dolgozók is. Nagy érdeklődéssel nézik most meg az Erkel c. filmet, amely a magyar nemzeti opera megteremtőjének, Erkel Ferencnek életével és munkásságával foglalkozik."

VENEZUELA

Székely Tibor

ak a trópusokról írt könyveivel tette ismertté nevét Délamerikában, különös útra indult Venezuelából. Világkörüli utat tervez amelynek állomásai a trópusi városok és települések lesznek. Utjára! könyvet ír

Szerkeztői üzenetek:

B.I., Párizs: Köszönjük megjegyzéseit naptárunkhoz. A bibliográfiát év végén közölni szeretnénk.

Dr. SZILY IMRE

ügyvéd

37-6921

Corrientes 1373. T.: 38-4767

38-9162

Ha olcsó és elegáns ruhát akar, jöjjön Bernalba!

SASTRERIA ENGENJO
úri- és női szabósága

Ferdinando Pasternak

Dardo Rocha 720 Bernal Oeste
T. E.: 202-1011

Félóra a Constituciontól az I. sz. Halcon kollektívával.

Prof. Schuman Magyarországról

Előbbi cikkemben röviden érintettem, mily léleletesen irnak egyes lexikonok Magyarországról; most egy kirívóbb példával folytatom. Egyik sokat használt évkönyvről van szó, a *New International Yearbook*-ról (Funk & Wagnall kiadás), melyben az egyik ismert amerikai politikai író, Frederick L. Schuman professor foglalkozik Magyarországgal és a délkelet-európai országokkal. Végigolvastam, ami az 1945-1951 kötetekben rólunk megjelent és szemelvényeket közlök belőle. Többnyire megjegyzés nélkül, mert a példát magukért beszélnek.

Ha egy lexikonban majdnem minden személynevet rosszul írnak, ez baj: azt jelenti, hogy a címszó írója nem tudja az illető nyelvet s nem ismeri a forrásokat. Ha pedig az egyes neveket mindig másképp írja rosszul, ez ezenfelül hanyaságát is mutatja. Így nemcsak azt írja Prof. Schuman, hogy Baranyes, Veress Lajos, Rakosi Mátyos, Gero Erno, Rajk Lajos, Jozsef Antal miniszterek, Deseffly, Donath György, Zambori Akos, Bozsick, hanem Riest egyszer Riesznek, máskor Riessnek. Sulyokot egyszer Deszonak, majd Soloyknak, Szegedy-Maszákot egyszer Kladar-nak, máskor Aladardonak. Tildy pedig 1945-ben még csak báró, 1946-ban már doktor is, Schuman rendszerint nem tudja, melyik a családnév.

De lényegesebbek a tárgyi hibák. Az 1945-ös évkönyv szerint az amerikaiak 800 millió dollár magyar aranykincset foglaltak le! (30 millió helyett). Sch. szerint 14 millió acre földet osztottak ki 700.000 paraszt közt (valójában nem 14 millió aceret, vagyis 5.675 millió hektárt, hanem 3.223 millió hektárt, sajátítottak ki ebből 612.000 személy közt 1.875 millió hektárt osztottak ki). A kedvezményezettek számát Sch. a következő években egyszer 800.000-re, majd 600.000-re teszi- és úgy tudja, hogy a kisajátítottak kártérítést kaptak!

Az 1946-os évkönyv szerint Rákosi h. miniszterelnököt Nagy Ferenc váltotta fel; Horthy viszávonult német birtokára: a sovinszta Sulyok párt határrevíziót követelt- s a parasztság és munkásság minden eddiginél nagyobb reményét élvezte a szabadságnak és jólétnek, bár a "főkészeknek, földbirtokosoknak, demokratáknak és liberálisoknak nem volt kellemes, hogy az országot szovjet-szövetségesek veszik körül". Sch. mindvégig 5 %-ra teszi a németek és 4,3 %-ra a zsidók arányszámát- úgy játszik, nem tudja, hogy ezek nagyrészt deportáltak. 1947-ről azt írja, hogy az ország 14.180 millió forint értékű árut hozott be és csak 1.045 milliónyit exportált! Szerinte 1945 végén 460 millió forint (amit csak 1946-ban vezettek be) volt a bankjegyforgalom. Erdély elcsatolásáról úgy emlékszik meg, hogy "ezzel jóvátették Magyarország 1938. november 2-i megjutalmazását" (ami a rövid távú túllétezés napja) Veress Lajos és Donath György Horthy al-

mát akarták visszaállítani- míg a Szovjetuniónak azal válaszóit a Truman-doktrínára, hogy kiszortította a hatalomból az antiszovjet politikusokat!

De az eMenzék tovább akadékoskodott, még az 1947-es választások tisztaságát is kétségbe-vonta, amiről pedig Sch. szerint szó sem lehetett!

A kommunista pedagógiáról úgy látszik, kevésbé jó a véleménye a professornak, mint a kommunista választásról, mert 1948-ról azt írja, hogy csak 360.000 gyermek látogatta az iskolákat (1.1 millió helyett). E hibát úgy igyekszik jóvátenni, hogy 50 ezer annyi személyforgalmat tulajdonít a vasutaknak, mint amennyi valóban volt, és kétszer több telefon-állomást. Ezt a túlzást viszont úgy teszi jóvá, hogy 1949-re a gyáripari termelést 500 millió dollárra becsli (1500 millió helyett) és az áramfogyasztást 48 millió kilowatt-órára (2200 millió helyett).

1950-ben érdekes felfedezést tesz a professzor: azt, hogy 1947-ben újabb földreformot hajtottak végre; ezek után nem csodálható, ha azt állítja, hogy "az uralkodó vorosok a nagy többségnek igen értékes és kézzel fogható előnyöket nyújtottak".

Mik ezek az előnyök- nem részletezi; legfeljebb az 1951-es évkönyvből megtudjuk, hogy az ipari termelés elérte a háboru előttinek 10 %-át (a valóságban már meghaladta azt)- ez sem igazolja az uralkodó vorosok sikereit. Sem az, hogy ez évben egy millió tonna szén termeltek volna Magyarországon. (A prof. talán nem tudja, hogy a magyar barnaszén-termelés lo-szerese a kőszén-termelésnek- a barnaszénen azonban az angol stafiszlikák lignit-nek írják). Egyetlen valódi sikerről számol be: 1000 mértöld vasutépítésről egy év alatt; sajnos, a háboru óta nem építették ennek a tízdrészét sem.

Ha a szegény amerikaiak valamit tudni akarnak Magyarországról, előveszik Schuman professzor cikkeit; ez megmagyaráz egyetmást az amerikai külpolitika tévedéseiből. Mert Schuman professzor tekintélyes szakértő: egyetemi tanár, tudományos előadó és tanácsadó, kinél surun jelennek meg könyvei. Nem csoda, ha nincs ideje behatóbban foglalkozni távoli kis országok kérdéseivel. De miért nem engedi, hogy azok írjanak róla, akik onnan jöttek és ismerik őket?

(Major Róbert).

Angol nyelvű, magyar vonatkozású könyveit szereztte be a WESTERN BOOK SERVICE-nél. C) és használt könyvek nagy választékban. Kérje ingyen árjegyzékünket.

WESTERN BOOK SERVICE
P. O. BOX 969

Monterey

California

Zenénk New Yorkban és Washingtonban

Az alábbi statisztika a két legfontosabb amerikai város rádióhagversenyeiről az elmúlt két esztendő folyamán jól illusztrálja a magyar ze-

ne népszerűségét. Összehasonlításként melléállítjuk a többi keleteurópai nemzet adatait is.

Íme a statisztika:

	1951		1952	
	New York	Washington	New York	Washington
Magyar zenedarabok száma	488	347	457	380
Cseh	375	352	396	372
Lengyel	339	178	300	172
Finn	160	123	155	109
Román	35	35	37	24
Eszt	—	—	9	—
Görög	—	4	4	4
Török	—	—	—	4
Lett	—	2	—	1
Litván	2	—	—	—
Bolgár	1	—	—	—

A zeneszerzők közt a sorrend a következő (némeikük csak átiró): New York (1951): Chopin (1) 275, Dvorzsák (cs) 227, Liszt 186, Bartók 118, Sibelius (f) 156, Smetana (cs) 72, Wieniawski (1) 37, Kodály 36, Dohnányi 33, Martinu (cs) 29, Enescu (r) 29, Romberg 26, Lehár 25, Goldmark 21, Weinberger (cs) 14, Ormándy 11, Janacek (cs) 9, Szymanowski (1) 8, Paderewski (1) 7, Poldini 6, Moszkovszki (1) 6, Fibich (cs) 6, Suk (cs) 6, Széll (cs) 6, Kálmán 5, Serly 4, Dinicu (r) 4, Zádor 3, Hubay 3, Jernefelt (1) 3, Fekete 2, Czibulka 2, Drdla (cs) 2, Fucik (cs) 2, Kochanski (1) 2, Siczynsky (1) 2, Ivanovici (r) 2, Rózsa 1, Weiner 1, Kéler 1, Székely 1, Doráti 1, Toldi 1, Sándor 1, Moniuszko (1) 1, Karasinski-Kataszek (1) 1, Vladigeroff (b) 1, Bartos (cs) 1, Neruda (cs) 1, Klami (f) 1, Karnavicius (litv.) 1, Simutis (litv.) 1.

New York (1952): Dvorzsák (cs) 234, Sibelius (f) 148, LISZT 139, BARTOK 122, Smetana (cs) 74, DOHNÁNYI 34, KODÁLY 32, Enescu (r) 29, ROMBERG 27, GOLDMARK 26, Wieniawski (1) 26, Martinu (cs) 26, ORMÁNDY 20, LEHÁR 16, Szymanowski (1) 16, Weinberger (cs) 14, Drdla (cs) 11, KÁLMÁN 10, Moszkovszki (1) 9, Jernefelt (f) 6, Dinicu (r) 6, Fibich (cs) 5, Suk (cs) 5, SERLY 4, POLDINI 4, FEKETE 4, Paderewski (1) 4, HUBAY 3, ZÁDOR 2, KÉLER 2, DORÁTI 2, NOVACSEK 2, NAGY 2, Lachman (1) 2, Karasinski-Kataszek (1) 2, Ivanovici (r) 2, Tuinpu (e) 2, Fucik (cs) 2, ROZSA 1, WEINER 1, CZIBULKA 1, KACSOH 1, BRODSZKY 1, PÁR-

TOS 1, Moniuszko (1) 1, Panufnik (1) 1, Siczynski (1) 1, Oginski (1) 1, Kolinski (1) 1, Legawiec (1) 1, Losinski (1) 1, Sygietyński (1) 1, Bartos (cs) 1, Kilpinen (f) 1, Oja (e) 1, Aavik (e) 1, Anv (e) 1, Karindi (e) 1, Simm (e) 1, Ritsing (e) 1, Tobias (e) 1, Mitropoulos (g) 1, Skalkatos (g) 1, Poniridis (g) 1, Haralambis (g) 1.

Washington (1951): Dvorzsák (cs) 208, LISZT 182, Chopin (1) 144, Sibelius (f) 107, Smetana (cs) 76, DOHNÁNYI 39, BARTOK 34, ROMBERG 30, GOLDMARK 28, Enescu (r) 25, Janacek (cs) 24, Weinberger (cs) 23, Wieniawski (1) 22, KODÁLY 20, Jernefelt (f) 16, Suk (cs) 14, Dinicu (r) 8, LEHÁR 7, Martinu (cs) 7, Paderewski (1) 6, Szymanowski (1) 4, KÁLMÁN 3, DORÁTI 3, Gomolka (1) 2, Zielinski (1) 2, Kalins (left) 2, Ivanovici (r) 2, POLDINI 1, Evangelotas (g) 1, Vavaglos (g) 1, Petridis (g) 1, Calomiris (g) 1.

Washington (1952): Dvorzsák (cs) 208, LISZT 181, Chopin (1) 140, Sibelius (f) 101, Smetana (cs) 74, DOHNÁNYI 49, Janacek (cs) 46, KODÁLY 41, GOLDMARK 36, BARTOK 30, ROMBERG 21, Weinberger (cs) 21, Suk (cs) 21, Wieniawski (1) 17, Enescu (r) 17, LEHÁR 13, KÁLMÁN 10, Paderewski (1) 7, Szymanowski (1) 6, Jernefelt (f) 5, Martinu (cs) 4, Dinicu (r) 4, Kilpinen (f) 3, Ivanovici (r) 3, Drdla (cs) 2, HUBAY 1, Moszkovszki (1) 1, Panufnik (1) 1, Bartos (cs) 1, Kalins (left) 1, Alnar (t) 1, Erkin (t) 1, Akse (t) 1, Rhesid (t) 1, Evangelotas (g) 1, Vavaglos (g) 1, Peuridis (g) 1, Calomiris (g) 1.

A magyarság életbiztosító intézménye

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1301 "P" Street, N. W. — Kossuth House — Washington 6. D. C., USA.

Díjtartalék tőke \$ 5.000.000; érvényben lévő biztosítási összeg 27 millió. Otthon az előregelelt tagoknak és árvaiknak. Tagfelvétel az USA területén.

OUR REPUTATION IN THE WORLD

ENGLISH SUMMARY

By GEZA B. GROSSCHMID, *Duquesne University*

The Metropolitan Museum of Art in New York is exhibiting rare arms and armor of Middle Ages. One can read in the News Release of the Museum, "with the medieval crossbows, one of which bears the personal arms of Matthias, called Corvinus, the great humanist king of 15th century Hungary, are shown a number of bolts." In an earlier issue of the Bulletin of the Metropolitan Museum we can read more about it: "There are but three richly decorated crossbows surviving which date from the fifteenth century. Of these most extraordinary is the

specimen, probably Hungarian in origin, in the Wallace Collection. The third richly decorated crossbow of the fifteenth century has lately been purchased by the Metropolitan Museum and it proves to be of importance historical, hardly less than artistic. This have belong to the kings of Hungary, called Corvinus (son of John Hunyadi the Conqueror)... It is clearly vigorous and tasteful, recalling the period which Magyars call their "golden age". In point of fact, one can hardly appreciate the importance in European culture of this local epoch who has not seen at first

hand how large a proportion of the relics of the mediaeval art of Hungary date from this time, it is stated even that Matthias was "the first royal patron of arts and sciences on this side of the Alps at the dawn of the Renaissance" Indeed, it could hardly be too much to say that a Hungarian Gothic then arose..."

HÍRÜNK A VILÁGBAN

Hungarian Monthly
Megjelenik havonta

Szerkeszti:
Csicsery-Rónay István

The British writer, Miss Pardoe, who had visited Hungary more than 100 years ago, gave a colorful account of the concert of Franz Liszt in Buda-Pest and his subsequent speech. Mr. Major calls our attention to the questionable data of the N. I. Yearbook. There are interesting statistics, based on two years' data, about the popularity of Central-Eastern European music in the U.S.

The WESTERN OBSERVER reports on the New Year's address of General Eisenhower to the youth of the captive countries, given to the delegation of exiles, led by former Hungarian M. P. Paul Fabry; the debut of the Hungarian basso, Endre Koreh in the Met; the new compositions of Miklos Rozsa; a new French book about Semmelweis, the great Hungarian doctor; an article in the London "Times" Literary Supplement about Endre Ady, "one of the greatest poets of modern times"; Tibor Paul's successes in conducting Australian orchestras; the news in the German art magazine, "Weltkunst", mentioning the sale of the famous bas-reliefs of Matthias Corvinus and Beatrice of Naples to an American buyer by the Budapest regime. (See cut).

The Book Review Section reviews Lady Listowell's "new book" and Mrs. P. Robertson's "Revolutions of 1848". The latter contains a detailed discussion of the democratic transformation of Hungary and her fight for freedom in 1848-49. "It was in Hungary, where local politics had been liveliest and most responsible", Mrs. Robertson points out,

"that the 1848 revolution was carried through with the least bloodshed and the most sensible program of reform. And his was not because Hungary had the greatest leader; it was the practice of her people. Of all nations engaged in revolution in 1848 Hungary was the single one which kept its demands strictly on a legal basis. If the Habsburgs had had any respect for their oaths, Hungary could have used its ancient constitution as a neat springboard from which to leap over absolutism into the still more modern camp of democratic, constitutional states like England and France".

Eisenhower's address to the youth of the captive countries:

"I HOPE THERE WILL BE WAYS AND MEANS TO FORWARD MY NEW YEAR'S GREETINGS TO ALL THOSE YOUNG PEOPLE BEHIND THE IRON CURTAIN WHOSE GOOD WISHES FOR 1953 ARE EXTREMELY TOUCHING.

"I WANT TO ASSURE THEM, THAT THEY ARE NOT FORGOTTEN. I KNOW HOW MANY OF THEM FOUGHT BRAVELY IN THE UNDERGROUND AGAINST THE NAZI TYRANNY AND THAT THEY TRIED TO BUILD UP REPRESENTATIVE GOVERNMENTS AFTER THE WAR.

"SO LONG AS THE SPIRIT OF FREEDOM LIVES IN THE YOUTH, THE FUTURE IS ONE OF PROMISE".

SZÁMŰZÖTTEK NAPTÁRA

A "Hírlök a világban" melléklete

Copyright 1953 by Csicsery-Rónay István

Március 3. (1860)	Széchenyi dőblingi szobájában házkutatást tartanak és elviszik minden írását.
Március 5. (1888)	Teleki Sámuel felfedezi Közép-Afrika addig ismeretlen óriás tavát, amelyet a felfedező a monarchia trónörökösének tiszteletére Rudolf-tónak keresztel. A következő hónapban a Rudolf-tó testvértavát is megtalálja s a trónörökös feleségének tiszteletére Stefánia-tónak nevezi. E két tó felfedezése adta meg a lökést az összegező tudományos vizsgálat számára Kelet-Afrika földrajzi arculatának nem csupán leíró, hanem értelmező megismeréséhez.
Március 6. (1952)	Truman elnök az Amerikai Magyar Szövetség főtítkárához intézett levelében így emlékezik meg Kossuthról: "Kossuth, a nagy magyar hazafi, bár régóta halott, lelkesítő történelmi alak marad napjainkban is. Egy évszázad telt el Kossuth látogatása óta ebben az országban, de szavainak igazsága maradandó. Ezért különösen helyénvaló, hogy tiszteljük és ünnepeljük e nagy magyar hazafit és államférfiút, akinek tanítása a szabadságról ma épp olyan érvényes, mint volt száz év előtt."
Március 7. (1488)	Boldog Szombathelyi Tamás pálos hittudós napja. Meghalt 1488-ban
Március 15. (1848)	Magyar szabadságünnep. Az 1790-ben kezdődő reformkor a márciusi eseményekben csúcsosodott ki, a jobbagység felszabadításában, népképviselőben, felelős minisztériumban, stb., melyet a király április 11-én szentesített. Bécs azonban ellenforradalmi mozgalmakat tüzelt a nezetiségek közt s Jellasics támadása nyomán kitört a szabadságharc. A magyarság győzedelmes védekezése egy teljes éven át Európa két legerősebb hadserege ellen az egész világ csodálatát vívta ki. Mint a korabeli amerikai sajtó írta: "Az a tény, hogy az európai zsarnokság teljes erejét most Magyarország ellen összpontosítja s veti be, azzal a céllal, hogy függetlenségét megtörje és megsemmisítse magát a létét, mindent fájdalmasan érdekessé tesz, mely Magyarország küzdelmével összefügg. . . Magyarországot mint a Szabadság és Reform seregének előcsapatát gyűlölik és támadják meg más zsarnokok is, azon kívül, aki magát az ország uralkodójának tartja."
Március 16. (1860)	A rendőrminiszter válaszol Széchenyi elkeseredett levelére s értésére adja, hogy a gyógyintézet nem lehet számára továbbra is menedékhely. Ebből s külföldi újságok cikkeiből Széchenyi látta, hogy elveszett. Nem a törvényszéktől, hanem az állami tébolydától félt. Egyre izgatottabb lett. Áhította a megsemmisülést. Deák Ferencnek megüzenni, hogy hazája ne kövesse oda, ahová ő nemsokára leszáll. Április 1-én megszakad naplója.
Március 19. (1758)	Bercsényi Lászlót kinevezik a legmagasabb francia katonai méltóságra, Franciaország marsalljává. Apjával, Bercsényi Miklóssal került emigrációba. Az egyik francia huszárezred ma is az ő nevét viseli.
Március 19. (1944)	Hitler — a kormányzó s kísérete erőszakos visszatartásával — megszállta Magyarországot, miután értesült a magyar kormány kiugrási terveiről, másrészt a 800.000-nyi magyar zsidóság felszámolására. Ezzel megszűnik az ország függetlensége, mely — Keresztes Fischer belügyminiszteréje alatt — lehetővé tette 140.000 lengyel, Németországból menekült francia hadifoglyok, s 70.000 főnyi szomszédállamokból menekült zsidóság befogadását.
Március 20. (1336)	Boldog Csák Máté, a Csák nemzetségből való Dömötör bán, bakonyi grófnak a fia, domonkos szerzetes. Meghalt Győrött 1336-ban.
Március 20. (1894)	Meghalt Kossuth Lajos Turinban. Előző nap — már hat napja volt súlyos

beteg — délután így szóló nővéréhez, Lujzához: "Fáj, hogy hontalanul kell elpusztulnom". Nővére így felelt: "Te vagy a legnépszerűbb magyar". Kossuth lehangoltan mondta: "Ezt csak a Te hiúságod tartja". Másnap már agonizált, senkit nem ismert meg. Délután elhunyt. A március 28-i gyászmenetben 300 ezer ember vett részt garibaldista veteránokkal az élén és este elindult a különvonat, melyen a halott Kossuth hazatért Magyarországra

Kossuth Lajos halála alkalmából a Vasárnapi Ujság még abban a hónapban képes Kossuth-albumot adott ki. Ebben olvashatjuk az alábbi két részletet. "Kossuth, az emberi szívekre való nagy hatását első helyen rendkívüli szónoki képességének köszönheté. S e téren, egy pontban, páratlanul áll az egész világtörténelemben. A világ nagy szónokai mind csak egy nyelven, saját népüknek nyelvén voltak képesek varázs-hatalmukat gyakorolni. Demosthenes csak az ő szeretett Athénjének nyelvén mennydoroghett Fülöp ellen; Cicero csak római nyelven volt képes megalkotni művészi szerkezetű beszédeit, Burke és Sheridan csak a hatalmas, erőteljes angol nyelven tudták elragadni London és a brit szigetek közönségét; s Mirabeau-nak, midőn nagy harcát vívja a királyságért, a Corneille és Bossuet nyelve ümlik ajkairól. S idegen népek közé hirtelen áthelyezve, alighanem a némaság lett volna a szerepük. Kossuth, tudtunkkal, az egyedüli, aki két — egymástól oly végtelenül különböző nyelven — egyaránt nagy szónok volt; ki szónoklatával épp úgy lázba és elragadtatásba hozta a pesti, vagy debreceni országgyűlést, mint London, vagy Edinburgh, vagy New York összegyűlt ezreit; s kinek beszédein a Tisza partján felnőtt turáni eredetű fiú s a kelta, angolszász és norman vérvegyülék hatalmas anyagú terméke, a mai angol tanuló az etoni középiskolában egyformán lelkesül. És ez a szónoki hatalom nála mindig nagy eszmék szolgálatában áll. E csodás, varázssos isten-adományát, mely gyakran a gonoszság, durva önzés, eszeveszettség vagy delirium ártó fegyvere: ő soha le nem alacsonyítja. Még ha ellenfelei ellen támad is: megmarad tisztának, nagynak, nemesnek. Bizonyos komoly, fennkölt méltóság van előadásában, melyhez hasonlót csak az angol szónokoknál találunk."

"Kossuth nemcsak beszédeiben szónok: leveleiben is az: s az csaknem minden megnyilatkozásában. Nehány levele a legszebb szónoki alkotások közé tartozik. S az utolsó levél, melyet pártjához, nemzetéhez intézett egy nagy vitás pörben, még egyszer összehozza őt régi barátjával, majd ellenfelével: Deák-kal. A negyvenes évek nagy liberális mozgalmanak képe villanik fel egy pillanatra előttünk, midőn a korszak két kimagasló vezéralakja, sok-sok év múltán, megaggva, összetörve, még egyszer felemeli szavát, mindakettő mintegy végrendeletként, utokjára, ugyanabban a dologban, s intésük egyformán hangzik s a szó értelme ugyanaz, ami régen vala. Akik oly sok dologban különböztek egymástól, ebben az egyben, utolsó nyilatkozatukban ismét egyet-értenek. Akiket véralkat, gondolkodás, az élet útja úgy szétválasztott: ismét találkoznak, lelkeik egyesülnek egy nagy intésben."

Március 21. (1858)

A francia kormány megteszi az első lépést Kossuth Párizsba hívása tárgyában, Nemeskéri Kiss Miklós útján.

Március 22. (1832)

Meghal Goethe, akinek nemcsak bizonyos hatása volt a magyar irodalomra, de majdnem szerepet játszott a magyar történelemben is. A II. József-féle abszolútizmus alatt a magyarok egy csoportja a weimari hercegnek szerette volna a magyar trónt felajánlani; a tárgyalásokban és a tervek elkészítésében Goethe is résztvett, mint a herceg főminisztere. Egy egykorú karikatúra Goethét félig frakkban, félig díszmagyarban ábrázolja, a Hunyadiak hollójával a kalapján. Goethének sok magyar ismerőse is volt. Jól ismerte a magyar irodalmat is Toldy irodalomtörténetéből.

Március 25. (1881)

Megszületik Bartók Béla, a legnagyobb magyar zeneszerző, a modern zene világszerte elismert egyik vezetőegyenisége. Művészte a magyar népzene alapul s így ő az első, aki a magyarság és a Nyugat együtartozását, a magyar kultúraegyenrangúságát a nagy nyugati nemzetekével életműve útján a nyugatiak előtt is világossá tette. Elsősorban neki köszönhető, hogy a "csikós", "gulyás", "cigány" nemzete helyett megint kultúr-nemzetnek kezdenek tekinteni. Zenéje, mint egyik zenetudósunk írja, "a század legnagyobb távla-

tű forradalmi zenője, a maga szélso ellentéteivel, csupa-logika és csupa-szenvedély voltával főleg pedig hallatlan feszültségű kifejezőeszközeivel utat mutatott a Nyugat művészetének", másrészt "valóraváltotta, amire a politikai történelem ezer év óta képtelen volt, Kelet-Európa parasztnépeinek összefogását."

Március 27. (1870)

Kossuth elküldi levelét Ujházy Lászlóhoz Amerikába, melyben követé nevezi ki. A levélhez csatolja szövegét az amerikai néphez.

Március 28. (1456)

Kapisztrán Szent János, Hunyadi János társának napja. A magyar hadsereg védőszentje. Nándorfehérvár ostrománál esett el 1456-ban.

Március 30. (1859)

Kossuth emlékiratát közli Szarvady a Párizsban tartózkodó Cavourral, mely szerint Magyarországnak idegen célok végett pusztá eszközül való felhasználására hiába számít bárki.

Március 31 (1732)

Haydn megszületik. A nagy osztrák zeneszerző 1761-től 1700-ig Eszterház Miklós herceg udvarában volt karnagy. Haydn sírja is Kismartonban van. Számos szerzeményét írta Kismartonban és Eszterházán s több híres művének itt volt a bemutatója. Nemrég fedezték fel Magyarországon két eddig ismeretlen operájának kéziratát. Az egyiket, az "Aki hűtlen, póruljár" címűt 1773-ban adták elő egyetlen alkalommal, Mária Terézia jelenlétében. Ezekről az előadásokról írta Mária Terézia: "Ha új operát akarok hallani, Eszterházára megyek."

Április 1. (1952)

Meghal Molnár Ferenc, a magyar irodalom pionírja Nyugaton ő a legáltalánosabban ismert magyar író. Az amerikai sajtó szerint "egyike volt a jelenkor vezető drámaíróinak".

Április 3. (1941)

Teleki Pál öngyilkosságával tiltakozik a német erőszak ellen. Teleki áldozatáról ezt mondta Churchill: "Öngyilkossága kiengesztelő áldozatnak számít, hogy emaga és népe is mentesíthessék a Jugoszlávia elleni német támadás felelőssége alól." Teleki halálával a vezetőkörök németbarát politikája elől elhárult az utolsó nagy akadály s rövidesen bekövetkezik a hadüzenet a Szovjetunióknak és Amerikának.

Április 4. (1875)

A párizsi magyarok, akik az osztrák-magyar egyetből kilépve megalakítják a Párizsi Magyar Egyletet, Zichy Mihályt hívják meg elnöknek. Zichy virágzó egyesületet teremt.

Április 5. (1284)

Boldog István, ferences vértanú napja. Meghalt 1284-ben.

Április 6. (1490)

Mátyás király meghal Bécsben. Alatta emelkedett a legmagasabbra a magyar hatalom. Az országnak 4 milliónyi lakosa volt, annyi mint Angliának, s ebből 77 % magyar. A nyugati történészek is számon tartják, hogy ő volt az első királyi pártfogója a művészeteknek és a tudománynak az Alpok innen-ső részén a renaissance hajnalán. Ugyanakkor külön magyar gótika alakult ki uralkodása alatt. Udvarában németalföldi s francia zenészek fordultak meg, a pápai nuncius szerint a királyi kápolna kórusa a legkitűnőbb volt, amit valaha hallott. Az udvarában meghonosodott renaissance-műveltség nyomai ma is megtalálhatók külföldön, a nyugati könyvtárak Corvinái, a múzeumok elefántcsontnyergel s egyéb magyar műkincsek képében.

Április 8. (1735)

Meghal II. Rákóczi Ferenc, a magyar történelem egyik legnemesebb alakja. a magyar szabadságeszme halhatatlan képviselője, a rodostól száműzetésben. Mikes Kelemen, a fejedelem írdeákja, ezt írja ezen a napon: "Amitől tartottunk, abban már benne vagyunk. Az Isten árvására téve bennünket, és kivéve ma közülünk a mi édes urunkat és atyánkat, három óra után reggel. Ma nagypéntek levén, mind a mennyei, mind a földi atyáinknak halálokat kell siratnunk. Az Isten mára halasztotta halálát urunknak azért, hogy megszentelje halálának áldozatját annak érdemeivel, aki ma meghalt érettünk... Árvaságra hagyta bennünket ezen az idegen földön Itt irtóztató sirás-rivás vagyunk közöttünk. Az Isten vigasztaljon meg bennünket."

- Április 8. (1860)** Meghal Széchenyi István. Pisztolylovéstől szétfreccsen „a leggondolkodóbb magyar velő” (Kemény Zsigmond), megszűnik működni „a legnemesebb szív, mely valaha emberi kebelben dobogott” (Kovács Lajos). Magyarországon nem hitték el, hogy öngyilkos lett. Halálának körülményei miatt általában meg voltak győződve az emberek arról, hogy Széchenyi vértanúhalált halt.
- Április 11. (1241)** A tatárok a mohi pusztán megsemmisítik a magyar sereget. Egy bajor szerzetes évkönyvébe ezt jegyezte fel: „Magyarországot háromszázötven ezren-dős fennállása után a tatárok ez évben megsemmisítették.” De már a következő év novemberében a dalmáciai száműzetéséből a kivonuló tatárok nyomán hazatérő IV. Béla király Sárospatakról megírja híres levelét a pápához s leveleiben csodálatos világossággal határozza meg a magyarság európai hivatását. „Mert azon alapszik — írja többek közt — a mi sokszor kipróbált elgondolá-sunk, hogy nekünk, de egész Európának üdvére szolgál, ha a Dunát védővá-
rakkal megerősítjük. Mert a Duna az ellenállás vize. Mi is itt felkészületlenül és rettenetes vereség után tíz hónapon keresztül szálltunk szembe a mongo-
lokkal, bár országunk akkor is szinte teljesen nélkülözte az erődtéményeket és a várvédeket; ha a mongolok a Duna birtokába jutnak, hogyha a mi orszá-
gunkat, — ne adja Isten — elfoglalnák, akkor megnyílna számukra az út más keresztény országokba.”
- Április 11. (1842)** Meghal Kőrösi Oszon Sándor, aki hatalmas tudományos felkészültséggel és aszkétikus kitartással indult a magyarság őshazájának felkutatására. Az akkor még ismeretlen északbuddhista irodalom áttanulmányozása céljából, melyben az őshazára vonatkozó adatokat sejtett, a tibeti nyelvet is megtanul-ta s megalapítója lett a tibeti nyelvtudománynak s megeremítője a Tibet-lutatásnak. Olyan ismeretforrásokat tárt fel, melyek nélkül Ázsia történelmé-nek felderítése lehetetlen. Kalkuttában, az Ázsiai Társaság székházában szob-ra áll, Japánban 1933-ban a Tayso-egyetem kápolnájában állítják fel szob-rát s ennek keretében “bosatu”-vá, tehát Buddha-szentté avatják.
- Április 16. (1951)** Megalakul Washingtonban a Középkeleturópai Bizottság, mely a 25 nagy középkeleturópai demokratikus párt emigráns vezetőit tömöríti. Elnöke Nagy Ferenc. Ez az első nemzetközi emigráns szervezet, mely nyíltan az örendelke-zési jog alapjára helyezkedett.
- Április 17. (1861)** Montalembert, a Magyarországi Szent Erzsébetről szóló nagy mű szerzője, a liberális katolicizmus nagy képviselője, Pestre érkezik, ahol valóságos diadal-menettel fogadják. Montalembert az elnyomott magyar és lengyel nemzet nagy barátja volt. Eötvös Józsefhez a személyes barátság szálai fűzték.
- Április 18. (1925)** Meghal Apponyi Sándor, aki magyarvonakozású régi nyomtatványokból ritka teljes könyvtárt létesített, melyet élete végén a Nemzeti Múzeumnak adományozott. Az ő munkája eredményéből élénk rajzolódik a magyar kul-túra térképe külföldön: milyen szerepet töltött be a magyarság az idegen népek kultúrájában s hogy kapcsolódott be Magyarország az európai törté-nelembe.
- Április 20. (1921)** Molnár Ferenc “Liliom”-ának new yorki bemutatója; e drámája járult hozzá a legnagyobb mértékben világhíréhez. Ma is gyakran újtják fel a világ legkülönbözőbb részein.
- Április 22. (1334)** Pétervárad **Boldog István** ferences vértanú napja. Meghalt 1334-ben.
- Április 23. (1930)** Bartók hegedűversenyének bemutatója Amsterdamban. Székely Zoltán adja elő, Mengelberg vezényli a Concertgebouw zenekarát.
- Április 25. (1933)** Meghal Nopcsa Ferenc, a paleo-fiziológia megalapítója. Megtalálja a Stru-tiosaurus transsylvanicus, (Kanadában) a Scolosaurus cutleri, a Telmato-saurus transsylvanicus, stb. csontjait. Tíz évig tanulmányozta Északalbániát geológiai szempontból, miközben értékes földrajzi és néprajzi megfigyelése-
ket is végez.